Elsősorban a munkások között kell javítani az ismeretterjesztő munkát

Megkezdődött a TIT V. országos küldöttgyűlése

A *Tudományos Ismeretterjesztő Társulat* V. országos küldöttgyűlése pénteken a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében megkezdte munkáját. A tanácskozás 200 résztvevője *a társulat 22 ezres tagságát képviseli és* — jelentős külföldi érdeklődés mellett — *sokoldalúan vitatja meg a hazai ismeretterjesztés aktuális problémáit.* A küldöttgyűlés elnökségében helyet foglalt *Aczél György,* az MSZMP Központi Bizottságának titkára, *Virizlay Gyula,* a Szaktanács titkára, *Erdey-Gruz Tibor,* a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára, *Molnár János,* művelődésügyi miniszterhelyettes, *Gergely István* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes, *Bugár Jánosné,* a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkárhelyettese, *Gódor Ferenc,* a TIT főtitkára, *Götz János* fővárosi ügyész, *dr. Törő Imre* akadémikus, az Országos Népművelési Tanács elnöke.

Dr. Kardos László professzor megnyitója után *dr. Ortutay Gyula,* a TIT elnöke tartott beszámolót. Vázolta a társulatnak a negyedik küldöttgyűlés után végzett munkáját, *kiemelte az ismeretterjesztés színvonalának emelkedését,* elemezte annak új és hagyományos formáit, különös tekintettel a természettudományi ismeretterjesztés sokszínűségére. Kitért a *szabadegyetemek* jelentőségére, méltatta a TIT *könyv- és folyóirat kiadását.* Havonta immár 700 000 példányban jelennek meg a különböző ismeretterjesztő folyóiratok, amelyeknek jelentős tömeghatásuk van. A fejlődő *nemzetközi kapcsolatok* elemzése után Ortutay Gyula a következőket mondotta:

— Alapvető küldetéséhez, *a munkásosztály és a parasztság ismeretgyarapításához, szocialista tudatának kialakításához és erősítéséhez, szocialista erkölcsi neveléséhez a TIT növekvő segítséget vár* a művelődésügy minden szervétől, a népművelés gazdáitól, a társadalmi és a tömegszervezetektől.

Az előadó szóvá tette, hogy a TIT tagsága jobbára *az idősebb korosztályokból* adódik. Különösen a tudományos intézetekben dolgozó fiatal értelmiségiek *vonakodnak* részt vállalni az ismeretterjesztés nagy nemzeti munkájából, nem tekintik rangos feladatnak a tudományok népszerűsítését. *Ezzel a nézettel szembe kell fordulni.*

— Akad javítanivaló a TIT *üzemi tevékenységében* is. Itt az eddiginél *vonzóbb formákra* van szükség, például filmklubokra, a bejáró dolgozóknak és a munkásszállások lakóinak művelésére, kulturált szórakoztató-nevelő, ismeretgyarapító foglalatosságokat kell rendszeresíteni számukra. Ugyancsak régi fogyatékossága a TIT országos apparátusának, hogy *a pedagógusokon kívül vidéken mások nemigen lépnek sorompóba az ismeretterjesztés nemes ügyéért, a műszaki értelmiségiek a legkevésbé.*

A társulat elnöke befejezésül az ismeretterjesztés *anyagi alapjaival* foglalkozott. Kiemelte: ha tíz év adatait nézzük, kiderül, hogy összegszerűen alig emelkedett az állami támogatás, küldetésünknek viszont megsokszorozódott feladatokkal kell szembenéznie. Különösen nagy szükség lenne *természettudományi bemutatótermekre, klubokra, technikai eszközök beszerzésére.*

Virizlay Gyula felszólalása

Az elnöki beszámolót *vita* követte, amelyben a többi között felszólalt Aczél György, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, aki a küldöttgyűlés részvevőinek és rajtuk keresztül az ismeretterjesztés minden munkásának *tolmácsolta a Központi Bizottság elismerését, köszönetét az utóbbi években kifejtett áldozatos munkájukért.* A Szakszervezetek Országos Tanácsának, a szervezett dolgozók több mint hárommilliós táborának üdvözletét átadva beszélt a küldöttgyűlésen Virizlay Gyula a Szaktanács titkára.

— *A magyar szakszervezeti mozgalom a társulatot nélkülözhetetlen segítőtársnak tekinti a munkások, a szervezett dolgozók között végzett politikai és kulturális nevelőmunkájában* — hangoztatta és utalt ezzel kapcsolatban a Szaktanács legutóbbi, szeptember 20-i ülésének állásfoglalására. — Megállapítható — mondotta a továbbiakban —, hogy az elmúlt évek során tartalmilag, formailag és módszertanilag egyaránt *gazdagodott* az ismeretterjesztő tevékenység. Ennek ellenére az eredményekkel még korántsem vagyunk elégedettek. *Ma még az ismeretterjesztés sajnos, a munkásságnak csak kis hányadát érinti,* sok még az úgynevezett fehér folt. Megítélésünk szerint *az üzemi ismeretterjesztő munka sok esetben nincs összhangban a munkások, a dolgozók fokozódó igényeivel, a gazdasági, a kulturális, az üzemi célkitűzésekkel és érdekekkel.* Noha az üzemi ismeretterjesztő munkáért elsősorban a szakszervezetek a felelősek, ugyanakkor ehhez *fokozottabban igényeljük a társulat segítségét.* Kérjük, hogy a TIT tevékenységében — főként azonban szakosztályainak munkájában — a jövőt tekintve *elsősorban az üzemi ismeretterjesztés továbbfejlesztésének tartalmi és módszertani tennivalói kerüljenek előtérbe.* Azt várjuk a társulat vezetőitől, hogy nagyobb részt vállaljanak és bátrabban kezdeményezzenek az üzemi ismeretterjesztés formáinak, módszereinek kialakításában és meghonosításában, hatókörének bővítésében. Arányaiban is fordítsanak nagyobb figyelmet *a politikai, a közgazdasági, a természettudományos ismeretterjesztésre, a termelési, műszaki propagandára.*

A Szaktanács titkára végezetül a szakszervezetek és a TIT *együttműködésének* további lehetőségeiről, a gyümölcsöző kapcsolat kiteljesítéséről beszélt.

Este a Kossuth Klubban a TIT elnöksége fogadást adott a társulat országos tanácskozásán részt vevő küldöttek, meghívottak részére.

A küldöttgyűlés ma folytatja munkáját.

Kitüntetések

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat V. küldöttgyűlése alkalmából a TIT területén végzett eredményes munkájuk elismeréséül a Népköztársaság Elnöki Tanácsa *dr. Marx György* Kossuth-díjasnak, a fizikai tudományok doktorának, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kara egyetemi tanárának, a TIT fizikai választmánya elnökének és *dr. Mód Aladárnak,* a történelemtudományok doktorának, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara tanszékvezető egyetemi tanárának, a TIT elnökhelyettesének a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta. Négy személy a Munka Érdemrend ezüst fokozatát, öt személy a Munka Érdemrend bronz fokozatát kapta.

A kitüntetéseket *Losonczi Pál,* az Elnöki Tanács elnöke nyújtotta át. Jelen volt *Óvári Miklós,* az MSZMP KB osztályvezetője, *Ortutay Gyula,* a TIT elnöke és *Gódor Ferenc,* a TIT főtitkára.

Országgyűlési bizottságok ülései

Az országgyűlés jogi, igazgatási, igazságügyi bizottsága pénteken — *dr. Gonda György* elnöklésével — megtárgyalta a népi ellenőrzésről szóló törvényjavaslatot. Részt vett az ülésen *dr. Korom Mihály* igazságügyminiszter és *dr. Beresztóczy Miklós,* az országgyűlés alelnöke.

Dr. Dabrónaki Gyula államtitkár, a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke tájékoztatója alapján a bizottság a törvényjavaslat tervezetét megvitatta. Felszólalt *dr. Jókai Loránd, dr. Mátay Pál, Molnár József, Sümegi János, dr. Szokola Károlyné, Uhljár Mihály* és *Varga Illés* képviselő.

Az elhangzott észrevételek alapján a bizottság a törvényjavaslat tervezetét módosításokkal elfogadta és úgy határozott, hogy ilyen formában ajánlja majd az országgyűlésnek is elfogadásra. *(MTI)*

Az országgyűlés ipari, valamint jogi, igazgatási és igazságügyi bizottsága pénteken *Molnár Ernő* elnöklésével tartott együttes ülésén megtárgyalta a vasútakról szóló törvényjavaslatot és a magyar közlekedéspolitika koncepcióját. Részt vett az ülésen *Kállai Gyula,* az országgyűlés elnöke, *Vass Istvánné,* az országgyűlés alelnöke, *dr. Csanádi György* közlekedés- és postaügyi miniszter és *dr. Korom Mihály* igazságügy-miniszter.

A tanácskozást dr. Csanádi György tájékoztató előadása vezette be. A törvényjavaslat és a koncepció vitájában felszólalt *Balogh László, Bartha János, Gácsi Miklós, Imri Gyula, Inokai János, Jazbinsek Vilmos, dr. Mátay Pál, Nemeslaki Tivadar, Riba Miklós, Schumann Zoltán, Szépvölgyi Zoltán, dr. Szokola Károlyné, Uhljár Mihály, dr. Varga Pálné, Vida Miklós* országgyűlési képviselő és *dr. Korom Mihály* igazságügy-miniszter.

A felszólalásokra dr. Csanádi György válaszolt. A bizottságok a közlekedéspolitikai koncepcióval egyetértettek a vasutakról szóló törvényjavaslatot pedig néhány módosítással fogadták el, amelyet az országgyűlés elé terjesztenek. *(MTI)*

Színházi seregszemlék, kiállítások, színészszobrok a Művész-sétányon

A Színházművészeti Szövetség kezdeményezései

Csütörtök délután a Színházművészeti Szövetség elnökségének és titkárságának több művész tagja baráti beszélgetést folytatott a sajtó képviselőivel. Egyebek mellett szó esett a szövetség sokrétű munkájának azokról a részeiről is, amelyek a szakmán túl a közönséget is érintik. Az is például, hogy *november 15-én megjelenik a szövetség havi folyóirata „Színház" címen.* A folyóirat jellege szerint elsősorban természetesen a szakmának és a színház iránt kivételesen érdeklődőknek szól, de *alkalmanként közölt drámamelléklete, képei és cikkei bizonyára általános érdeklődést keltenek.*

A szövetség továbbra is fokozott gondot fordít a ***vidéki színházak*** munkájára. Az idén is messzemenő segítséget nyújt *a kaposvári és a debreceni, valamint előreláthatóan a füredi helyébe lépő veszprémi színházi seregszemlék megrendezéséhez.* Az idei programban szerepel a rádió és a televízió színházi munkájának további javítása, több szcenikai kiállítás (a közeljövőben *Drégely Lászlóé* és *Köpeczi Bócz Istváné*), rendkívül érdekes előadássorozatok megrendezése *színházművészetünk nagy egyéniségeiről, a magyar kabaréról és a bábművészetről.* Széles körű munkát fejt ki a szövetség az idei és a jövő évi *fél évszázados évfordulók* színházi vonatkozásainak felmutatása érdekében *(kiállítás a Tanácsköztársaság színházi vonatkozású emlékeiről).* A hagyományok ápolásának körébe tartozik *a margitszigeti Művész-sétányon* felállításra kerülő szobrok ügye, *színházművészetünk legnagyobb alakjairól,* valamint a már most meginduló munka *a felszabadulás negyedszázados évfordulójára.*

Olyan fontos kérdések vitájára kerül sor az idén, mint a széltében (sajtóban is) tárgyalt közönségprobléma, és az ifjúsági előadások ügye. A szövetség tavasszal tartja közgyűlését. *(r)*

— A Mikroszkóp Színpad, mely vasárnap ünnepli működésének első évfordulóját, neves „mai" vendéget fogadott csütörtökön: Sárkány Györgyöt, a híres Komjáti magyar vízilabdacsapat külföldön élő tagját.

MŰSOROK

Operaház: A kékszakállú herceg vára. A fából faragott királyfi. A csodálatos mandarin (Rékay bérl. 2. ea. 7). — **Erkel Színház:** Szerelmi bájital (Olasz operák ciklus 1. ea. 7). — **Nemzeti Színház:** Amerika (7). — **Katona József Színház:** A játékos (7). **Vígszínház:** Szerelem, ó! (7). **Pesti Színház:** Hordók (XIV. bérl. 1. ea. 7). — **Madách Színház:** Olyan szép, hogy nem is lehet igaz (7). — **Madách Kamara Színház:** Ördöghegy (bemutató, 7). — **Thália Színház:** Mária (7). — **József Attila Színház:** Thomson kapitány (M. bérl. 1. ea. 7). — **Fővárosi Operettszínház:** My fair Lady (du. fél 3); Víg özvegy (7). — **Ódry Színpad** (az Operettszínház kamaraelőadása): Bunbury (7). **Kis Színpad:** Urak és elvtársak (fél 8). — **Mikroszkóp Színpad:** Fő a fejünk (fél 9). **Kamara Varieté:** Folytassa Hacsek (6, fél 9). — **Liverpool Cirkusz** vendégszereplése a Városligetben (du. fél 4, este fél 8). — **Zeneakadémia:** Bachtól napjainkig (Középisk. bérl. I/1. du. fél 5).

A Szépművészeti Múzeumban a Velencei festészet című kiállítást, a nagy érdeklődésre való tekintettel október 13-tól 16-ig — még hétfőn is — délelőtt 10 órától este 19 óráig tartják nyitva.

KOSSUTH RÁDIÓ

4.30: H. Időj. 4.32: Z. 5: H. Időj. 5.30: Reggeli krónika. 5.45: Falurádió. 6: H. Időj. 6.30: H. Időj. 6.40: Rádióreklám. 6.45: Műsor. 7: Reggeli kr. II. Utána: Körzeti időjárás. 7.30: Új könyvek. 8: H. Időj. Műsorok. 8.17: Lányok, asszonyok. 8.37: Könnyűz. 9: Orvosi tanácsok. 9.05: Operarészl. 10: Hírek. Hazai lapsz. Időj. 10.10: Népdalok. 10.43: A vízbefúlt fiú. Goethe elbeszélése. 11: Zenekari muzsika. 12: H. Időj. 12.15: Kedvelt régi melódiák. 13: Világgazd. 13.05: Bp. kult. programjából. Koczkás Sándor írása. 13.21: Geszty Szilvia énekel. 13.43: Hirdetőműsor. 13.53: Brahms-kórusok. 14.03: Néhány perc tudomány. 14.08: Nóták. 14.45: Hétvégi külpol. figyelő. 15: H. Időj. 15.10: Csak fiataloknak! 15.55: Rádióreklám. 16: Hétvége. Közb. 17: H. Időj. 17.28: Konwitschny vezényel. 18: KÖZV. AZ OLIMPIA MEGNYITÓ ÜNNEPÉLYÉRŐL. 18.10: Hgv. folyt. 18.42: Könnyűz. 18.50: AZ OLIMPIAI KÖZV. FOLYT. Közb. 19: Esti krónika. Közb. 19.40: Nóták. 19.52: Humoreszkek. Közb. 22: H. Időj. 22.25: Tánczene. Közb. 24: H. Időj.

PETŐFI RÁDIÓ

4.26—8.05: Azonos a Kossuth adóval. 6.20: Torna. 10: Könnyű- és tánczene. 12: Zongoraművek. 13.07: Páholyból. 13.47: Vízállás. 14: H. Időj. 14.08: Reccs. Mesejáték II. rész. 14.44: Hangv. a Fültörő megfejtőinek. 15.55: Orvosi tanácsok. 16: H. Időj. 16.05: Részlet Wagner Trisztán és Izolda című zenedrámájából. 16.27: Fúvószene. 16.39: Bartók összes zongoraművei. VI. rész. 17.10: Disznóképű és társai... Szatirikus műsor Nagy Lajos novelláiból. 17.50: Táncdalok. 18: H. Időj. 18.05: Húszas Stúdió. Trónkövetelők. 19.05: Német népdalok, táncok. 19.25: Operaária. 19.35: Pódium 68. Játék a könyvtárban. Rejtvénymegfejtés. 19.55: Mese. 20: Esti kr. II. 20.30: Zenekari muzsika. 21.40: Egy hír a mikroszkóp alatt. 21.55: Könnyűz. 22.26: Fauré: g-moll zongoranégyes. 23: H. Időj.

URH

18: H. Időj. 18.05: Hglparádé. 19: Magyar zeneszerzők. 19.44: Beethoven-est. 21: Leonard Bernstein operafelvételeiből. 21.35: Dzsessz. 21.50: Konwitschny vezényel. 23: H. Időj.

TELEVÍZIÓ

9: Nótaszó. Ism. 9.20: Ezek a fiatalok. Zenés magyar film ism. 10.50: Nehéz prófétának lenni. Riportfilm ism. 11.10: Mexikó művészete. Kisfilmsorozat I. ism. 11.40: Gondok a lakásban. Nők félórája. Ism. 15.48: Táncol a falevél. Zenés Irod. összeáll. gyerekeknek. 16.10: Reklámműsor. 16.15: Hírek. 16.20: Két szobrász. Kisfilm. 16.55: Reklámműsor. 17.05: A tv jelenti. 17.50: Reklámműsor.

17.55: A XIX. NYÁRI OLIMPIÁRÓL JELENTJÜK! A MEGNYITÓ ÜNNEPSÉG KÖZVETÍTÉSE Kb. 20: Cicavízió. 20.10: Tv-híradó. 20.30: Képzőbűvészet. VI. 20.45: A sofőr visszatér. Tv-játék (14 éven felül!). 21.20: Gilbert Bécaud-show. 22.20: Tv-híradó 2. 22.40: Gusztáv és a túlsó oldal.

POZSONYI TV

18: Az olimpia megnyitásának közv. 20.30: Tv-híradó. 20.50: Vadászat és halászat. 21.15: Az „U"-vonal előfizetője (francia bűnügyi film). 22.05: Vándoriparosok régi dalai.

KÖNYVJELZŐ

Baróti—Randé:

Tavasz Szibériában

Érdekfeszítő riportkönyv a távoli Szibériából, tele élményekkel, amelyek bemutatják az élettel gazdagodó földrészt. A szerzőpár úgy számol be körútjáról, hogy mi is a nagy utazás részeseinek érezzük magunkat — s ennél többet egy riportkönyvről talán mondani sem lehet. Amit elmond a bevezető, és a tizenöt riport, őszinte, megragadó és hiteles. Különösen izgalmas azért, mert egy teljesen új Szibériát látunk magunk előtt, amely egészen más, mint akárcsak 15—20 évvel ezelőtt elképzeléseinkben élt. S ha mégis hiányérzetünk támad, az abból ered, hogy szívesen olvastunk volna még többet e hatalmas iramban fejlődő terület embereiről, újonnan épült városairól, alkotásairól. *(Kossuth)*

M. F.

Nagy Katalin:

Intőkönyvem története

A közkedvelt csíkos sorozat új darabja egy fogékony lelkű tizenhárom éves kislány sorsdöntő esztendejének története. Pontosabban tizenkét intő körülményei szolgáltatják a bájosan izgalmas lányregény cselekményét. Tizenkét alkalommal kerül válságba a kamaszodó főhősnő, tizenkétszer kerül szembe hol az iskolával, hol a családdal, de legtöbbször önmagával is. Ezeknek a kislányos, mégis komoly eseteknek kell tanulságul szolgálnia nemcsak az igazán illetékes tizegynéhány éves olvasók számára, hanem szüleik számára is, mert róluk is szó van természetesen a történetben. Az ügyes keretbe helyezett fordulatos mese hitelesen adja vissza a tízegynéhány évesek változó, alakuló jellemének érzelmi gazdagságát. A kislány köré rajzolt családi kép azonban kevésbé hiteles, a sok rokon között anyai funkcióját vesztett édesanya kétszeri visszanyerése meglehetősen valószerűtlen — és indokolatlanul bonyolítja a regényt. *Zsoldos Vera* rajzai kellemesen illeszkednek az írónő színes stílusához. *(Móra)*

H. M.

Anatolij Kuznyecov:

Babij Jar

A Babij Jar nemcsak azért íródott, hogy a fasizmust, a tömeggyilkosságok rémségeit idézze! Az író célkitűzése mélyrehatóbb, több ennél — valójában a regény időszerű mementó, éberségre intő felhívás, hogy „még egyszer ne találtassék könynyűnek az ember!"

Az események színhelye: a Kiev melletti hatalmas vízmosás, Babij Jar. Itt ebben a szakadékban működött a „Baby Jar Baukompanie", mely a tervszerű fasiszta népirtást szolgálta. A iszonytató nagyüzem — a német megszállás hétszázhetvennyolc napja alatt — több százezer zsidót, oroszt, ukránt és lengyel hazafit küldött a halálba. A reggeltől-estig kelepelő géppuskák zaját hallotta egy kisfiú is. Ez a kisfiú, már akkor papírra vetette mindazt, amit átélt. S lényegében ebből a gyermekkori naplóból született a későbbi regény, Kuznyecov világhírű műve.

Regény és egyszersmind dokumentum is ez a könyv. Pontosabban: az író kitűnő dramaturgiával fűzi össze az események hiteles menetét a gyermekkor élményeivel, a tanúk vallomásait és a dokumentumokat. Stílusa szűkszavú, tárgyilagos és mégis indulattól fűtött. A szép fordítás *Baranyi Gyula* munkáját dicséri. *(Magvető)*

G. I.

Filmélet 1968/1

Ismét megjelent a Magvető Kiadó filmantológiája. Kétségkívül sokszínű, gazdag anyagot tartalmaz. Többek közt nagyon érdekes áttekintést kapunk a szovjet filmművészet 50 éves történetéről, különös tekintettel az egyes stílusirányzatokra. Egy rövidebb írás a svéd filmgyártás legújabb törekvéseit veszi számba. Külön fejezet foglalkozik a múlt esztendei fesztiválokkal. És még sorolhatnánk sok más érdekességet az antológia írásai közül, de inkább az elégedetlenségünknek kívánunk hangot adni. Ugyanis a magyar filmművészetről ebben a testes kötetben egyetlen szó sem esik. Ezt pedig semmiféle szerkesztői megfontolás nem igazolhatja. A most megjelent kötetben a magyar film szerepét többek közt az is igazolná, hogy az idén ünnepeltük a magyar film államosításának húsz esztendejét, s ez alkalommal választotta ki a szakmai szavazás a tizenkét legjobbat. *(Magvető)*

Sz. E.

Carlos Rasch:

Meteorvadászok

Különleges vadászatra indul az MV 408-as űrhajó. Aki elkíséri útján, sok izgalmas élménnyel, fantasztikus kalanddal találkozik. Az MV 408-as feladata, hogy a kozmoszban megjelenő, s az űrhajókra veszélyt jelentő óriás meteoritokat megsemmisítse. Egyik portyaútján ismeretlen eredetű rádiójeleket fog, majd a radarernyőn egy titokzatos repülő test tűnik fel. A „vadászok" nehéz feladat előtt állnak: dönteniük kell, elpusztítsák-e az idegen, V-alakú űrhajót, vagy engedjék közel magukhoz, s akkor saját maguk kerülhetnek veszélybe. Az utóbbi mellett döntenek. Kolibrival, kis, hordozható rakétával a V-hajó fedélzetére szállnak. Odabent a pusztulás képe várja a kutatókat. A meteortól sérült űrhajóban üzenetre találtak. A hősi halált halt asztronauták hagyták az utókorra kutatásaik eredményét. A kalandos, izgalmas történetekben bővelkedő könyv különösen azok számára nyújt élményt, akik kedvelik a science fictiont. *(Táncsics)*

E. L.